

IZ NAŠE DNEVNE KULTURE

ali o posebnostih slovenske žurnalistike.

Prvi, ki je proslavljal jezik v »Veroniki Deseniški« — in to v političnih predelih, je bil »Slovenec«.

V kulturnih koticah pa se je potegoval zanj »Tabor« in zapisal tale dva aforizma:

»Klerikalci so zlorabljali Župančiča proti jugoslovanskemu štetju v naših šolah. Ko jim je povedalo »Jutro«, da pravi tudi Župančič dvajset pet, zažgali so Veroniko Deseniško in ji napisali v »Domu in svetu« pamflet v dokaz, da ima slovenski narod res svoje posebnosti, po katerih se mora večno ločiti od drugih Jugoslovancev (»Tabor«, 1. I. 1925).

— »Kaj mislite o Veroniki Deseniški?« — »Mislim, da je Veronika rada jedla klobase, česar Župančič ni povedal, kar pa so opazili njegovi kritiki in pristavili, da je bilo to velikega pomena za razvoj njene tragedije.« (»Tabor« 27. I. 1925.)

V istem času je prinesel Zvonček, list za slovensko mladino, ilustrirano pesem »Kos bojevnik«. Prav bi bilo, ko bi Zvončkovo lastništvo darovalo kaj za ugankarsko nagrado uredniku, da ugame, kaj je prinesel mladini, poslušajoči Cicibana. Potem morda nakloni še eno nagrado pesniku, da odgovori, kdaj in kam bo napravil tretjo pesem o »Kosu in škrjančku« — če pogledamo »Dom in svet« 1. 1919., str. 50.

Po tem dogodku — tako smo brali v enem delu slov. časopisja — je stopil celo dr. Dinko Puc v krog kulturnih zgodovinarjev in na političnem shodu slavnostno razglasil tudi O. Župančiča za mučenika klerikalizma.

* * *

Dvoje kulturnih ugotovitev.

»Od Hrena preko Mahniča do Jegliča pa je bil klerikalni zelotizem stalni sovražnik vseh žlahtnejših pojavov med Slovenci. Kastrirana umetnost v »Domu in svetu« in Mohorjevi družbi je živa priča, kakšna »kultura« je ideal klerikalizma.« (»Jutro« uvodnik 26. aprila 1924.)

»Ta družba (sc. okoli »Jutra«) danes nima niti ene znanstvene revije, dočim jih imajo »klerikalci« tri! »Klerikalci« obvladujejo tudi naše umetniško stvarjenje, najboljši moderni slovenski romanopisec je »klerikalec«, vsaka nova struja je izšla ali vsaj našla največ odmeva pri »klerikalcih«, pa naj gre za to ali ono polje.« (»Slovenec« uvodnik 16. februarja 1925.)

Pri prvi krilatici smo se spomnili, kako so pristaši tega mnenja predlagali, da se izloči naš list iz neke mestne učiteljske knjižnice — radi pohujšljivosti, pri drugi pa — da »Slovenec« do tedaj vse leto že ni povedal, da »Dom in svet« izhaja.

PREJELI SMO V OCENO:

Aleš Ušeničnik: **Ontologija**. Učbenik. Bogoslovna akademija, knj. VI. Založilo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani, 1924.

Pesme M. M. Rakića (cir.). Izdanje »Nove Evrope«, Zagreb, 1924.

Dr. I. Lah: **Miklavž prihaja**. Trije prizori. Glasbene točke posebej, uglasil F. J. »Šolski oder«, zv. III. Izdalo Pov. UJU v Ljubljani, 1924.

Ivo Šorli: **Golobovi**. Novela. Celje, 1924. Zal. Goričar & Leskovšek.

VI. Levstik: **Deček brez imena** in druge zgodbe za mlade čitatelje. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1924.

Gaj Salustij Krisp: **Vojna z Jurgotom**. Poslovenil R. Dokler. Splošna knjižnica, 35. V Ljubljani, 1924.

Lipovec L.: **Spodobni ljudje**. Četvero komedije-enodejank: 1. Čisto rodoljubje. — 2. Roka roko... — 3. Živeti! — 4. Iskrena ljubezen. — Epilog: Prekvašeni svet. Zvezna tiskarna v Ljubljani, 1924. Splošna knjižnica, zv. 30, 31, 32, 33, 34.

E. R. Burroughs: **Tarzan, sin opice**. Roman. Poslovenil —z—. Splošna knjižnica, št. 29, v Ljubljani, 1924.

Al. Šerko: **Živčevje človeka**, I. knj. **Anatomija**. Splošna knjižnica, znanstvena zbirka, št. III. V Ljubljani, 1924.

Fr. Veber: **Očrt psihologije**, I.—IV. + 22. Zvezna knjigarna v Ljubljani, 1924.

Dr. J. Plečnik: **Kratek pregled anatomije**. Vademecum za kolegije in rigorozne po Breitensteinovih repetitorijih poslovenil — —. I. Skelet. Splošna knjižnica, št. 40. Zvezna tiskarna v Ljubljani, 1924.

Predpisi za zaščito delavstva. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1924.

Helene Pagés: **Von Godefried und Mechtildis, die kreuzfahren gingen**. Eine Erzählung aus dem Kinderkreuzzug. — Leo Weismantel: **Der närrische Freier**. Roman. — Ludwig Mathar: **Fünf Junggesellen und ein Kind**. Eine traurig-lustige Geschichte. — A. Bernard: **Am Landestor**. Roman. — Alfons Schrieck: **Das Land unter dem Regenbogen**. Roman. — Franz Michel Willam: **Knechte der Klugheit**. Roman. — Anton Schott: **Die Hacker von Freiwald**. Roman. — Vse pri Herderju. Freiburg i. Br., 1924. Pagés mladinska povest je dobra, a izrazito za nemški mladi svet. Weismantel ima sloves. »Snubač« je zgled, kako gre umetniško s plemenitim človečanstvom obdelati na sebi komičen motiv. Mathar je prijeten, dasi ni ne Raabe ne Reuter in najmanj Dickens. Bernard pomeni zabavno povest z lokal-